

„Edinost“

Izbija enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 6. uri zvečer.

Naročnina znaša:

Za celo leto . . . . . 24 kron
za pol leta . . . . . 12 „
za četr leta . . . . . 6 „
za en mesec . . . . . 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvc.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvc.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd. se računajo po pogobu.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglasi je plačevati loco Trst.

Uradništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Madjarizacija Hrvatske.

II.

Dočim imajo torej Madjari v Hrvatski jedno stranko, jako jim uslužno, pa vidijo na drugo stran drugačne pojave. Tu se koalicijska, hvala Bogu, lepo vzdržuje; a ista je naperjena v prvi vrsti proti madjarski državni misli. Madjari morejo videti, da se misel hrvatskega državnega jedinstva širi po vseh naših južnih pokrajinah in da se moralno združujemo čim dalje krepkeje in čvrsteje. Videti morejo, kako se Hrvatje in Slovenci vsaki dan bratijo in zjedinjajo v borbi za jedinstvene cilje. To zadnje jih posebno peče in boli. Veliko bolj, nego se v obče misli, umevajo oni ves pomen hrvatsko-slovenskega jedinstva. Osemsto let je že njihova namera, da bi zagospodarili na Balkanu in se urinili istemu. To se jim ni posrečilo, ali dosegli so nekaj družega. Dosegli so, da so mogli balkanske narode držati razcepljene in so tako ovirali njihovo jedinstvo. Dosegli so tudi še več. Hrvatsko so tesno privezali k sebi, a v gotovih fazah zgodovine so vršili tudi neki moralni vpliv na ta ali oni balkanski kraj. Hrvatsko-slovensko jedinstvo pa, se svojim določenim ciljem, da vse hrvatske in slovenske zemlje monarhije združi v jedno samostalno državo, je največi udarec osemstoletnemu programu Madjarov. Očividno je celo, da bi to jedinstvo moglo za vedno preprečiti oni madjarski program. Hine irae.

Zato so se Madjari, bolj nego kedaj poprej, uprli, da bi pomadjarili Hrvatsko, da bi jo odtegnili nje prirodni nalogi, po kateri bi morala biti središče v procesu političkega jedinstva hrvatsko-slovenskega. Ali se Madjarom posreči? Njihova moč je danes velika, oni imajo na razpolago veliko materijalnosilo, in radi tega je borba težka. Vendar ne dosežejo svojega namena, ako bomo mi vstrajali v svojem jedinstvu, ako se bo proces našega kulturnega in moralnega jedinstva razvijal naravnim putem, ako se hrvatske in slovenske energije zložijo proti madjarizaciji, oziroma proti madjarski državni misli.

Madjarizacija ne preti samo Banovini, ampak vsenkupni ideji našega jedinstva. Borba je med dvema načeloma, med dvema velikima težnjama: na jedni strani načelo madjarske premoči, ki naj bi preprečilo naše zjedinenje, na drugi strani načelo našega zjedinenja. Nikdar ne smemo pustiti iz uma, da je naša stvar pravična, da ima pravo na svoji strani, dočim hočejo Madjari nekaj, kar je nepravilno in nenaravno. Ako bi sila zamogla vse, potem bi bili Madjari morali vspeti že stokrat. Niso vspeli, ker sila more slaviti za časnih zmag, ali končno se mora tudi ona umakniti pred pravično idejo. Sila more začasno zaustaviti idejo, ali storiti, da je nje pot težavnejša; ali tega ne more, da bi jo zaustavila končno. Mi živimo v veku para in elektricitete ne samo v materijalnem in fizičnem, ampak tudi v moralnem pogledu. Tudi ideje se danes hitreje razvijajo in gibljejo ložje, nego prej. Madjari dobro uvidjajo to in umejo, da bi naša ideja mogla v hipu razrušiti njihovo zgradbo od osemsto let.

Uprimo se torej. Težave, ki jih delajo zistem in ljudje, se slabe in prehodne. Bojazan Madjarov nam bodi v merilo naše moči!

Ako se oni danes bolj mrzličavo vpirajo nego poprej, je to zato, ker vidijo, da bi mi mogli danes vspeti. Obči duh, ki vlada svetu, nas vleče naprej in nam pomaga. Ako kedaj, velja danes rek: V jedinstvu je rešitev!

Velik dokaz jedinstva pa so Hrvatje in Slovenci dolžni podati povodom Stross-

mayerjevega jubileja! S popolnim pravom vidijo Madjari v djakovačkem biskupu simbol naše skupnosti. Treba jim dokazati, da se mi živo zbiramo okolo tega tečaja našega jedinstva. Treba, da Strossmayerjeva slava bodi slava in manifestacija jedinstva vseh Slovencev in Hrvatov!

Dinko Politeo.

Politični pregled.

TRST, 30. avgusta 1900.

K položaju. Glasilo drž. poslanca dra. Pacaika, ki sedaj opravlja posle mladočeskega kluba, prinaša senzacionalno vest, da je odločitev v sedanji notranji politički krizi pred durmi. Dnevi med 10. in 15. septembrom da prinesejo odločitev in velika presenečenja. Glasilo Pacaikovo zagotavlja, da je svojo vest dobilo iz najzanesljivejšega vira.

Nekje drugje smo pa čitali, da hoče vlada razpustiti državni zbor in nove volitve izvršiti na podlagi novega, oktroiranega splošnega volilnega prava. Ali je morda to tisto presenečenje?!

Slocenci in obstrukcija. V »Politiki« se je oglašil neki slovenski državni poslanec, da označi stališče Slovencev nasproti obstrukciji. Njegovo mnenje je, da mi moramo biti proti obstrukciji, pa naj jo tira ta ali oni. Takov luksuz si more dovoljevati le bogat in močan narod; mal in ubog narod pa mora izkrevaveti na obstrukciji. Mi potrebujemo parlamenta, ker je to jedino mesto, kjer moremo govoriti, obstrukcija pa je negacija parlamenta. Obstanek parlamenta je za nas vprašanje o biti ali ne biti.

Najmanjša brezparlamentarna doba bi nam mogla prinesiti največo škodo. Slovence mora biti prva naloga, da Čehi pripravijo do tega, da odnehajo od obstrukcije. Obstrukcija Čehov je bila pogreška; kdor je v večini, temu ne treba obstruirati, njemu treba le da uporabi večino.

Temu, kar govori tu gosp. slovenski poslanec, je težko prigovarjati. Obstrukcija je za nas Slovence luksuz, katerega si mi ne moremo dovoliti, ker nam prinaša škodo. Kakor skala trdno stoji tudi resnica, da onemu, ki je v večini, ne treba obstruirati in mu treba le, da rabi to večino. Samo, da je tu neki pogoj vmes: da aparat vse večine tudi res funkcionira, kadar je jeden sestavnih delov večine v nevarnosti?! Ali je bilo tako v oni večini, v kateri so bili Čehi?!

Roke na srce, gospod poslanec, in priznajte, da ta aparat skoro nikoli ni funkcioniral, ko je šlo za specifično češke in slovenske postulate. Ob vsaki taki priliki se kako, ali po več nemško konservativnih, ali pa tudi poljskih kolese ni hotelo vrteti! Roko na srce in spomnite se epizod, ko se Fuchs in Ebenhoch in Kathreini ne le niso hoteli identificirati z češkimi zahtevami, ampak so kar uhajali v nasprotni tabor. Glej vprašanje nemškega posredovalnega jezika.

Res norec je, kdor tira obstrukcijo, ko je v večini in ako je tudi res večina žnjim!! Če pa večina ni žnjim, ko gre za njega najvažnejše stvari, potem pa je tako nekako, kakor da — ni v večini! Po našem mnenju torej ni smeti grajati češke obstrukcije, ampak zlo je bilo v tem, da prejšnja večina ni znala — ali pa nje posamični sestavni deli niso hoteli biti večina!

K drugim izvajanjem se povrnemo jutri.

Bresci-Oberdank. Na razpravi morileca laškega kralja Humberta je Brescijev branitelj primerjal svojega klijenta z Oberdankom.

Kedor ne pozna natančno mišljenja laškega ljudstva, temu se ne bo to posebno čudno zdelo, kajti toliko jeden, kolikor drugi

sta imela namen umoriti kronano glavo. Kedor pa pozna natančno mišljenje in nehanje laškega ljudstva, ta se bo gotovo nehoté vpraševal, v kateri namen je Brescijev branitelj primerjal Brescija Oberdanku?

Braniteljev namen je vedno, da dela na to, da bi porotniki rešili zatočenca. Branitelj išče vse stvari, s katerimi meni, da bo uplival na porotnike. In Brescijev branitelj, odv. Merlino, je dobro vedel, da na porotnike ne napravi slabega utisa, ako vzklikne: »Glejte! Oberdank, katerega čisla in slavi vsa Italija, odrešena in neodrešena, ni hotel nič družega storiti, nego je storil Bresci!« — Ali ne vzbuja Merlino s tem svojim vzklikom v nas domnevanje, da velik del Italije ne obsoja Oberdanka?! In pri nas žalujejo, pri nas obešajo črne zastave, zapirajo prodajalnice!

Kedor je čital laške knjige, katere je izdajala toliko ofeijelna, kolikor neofeijelna Italija glede združenja Lahov, ta mora priti do zaključka, da je Italija sama kriva, ako njeni sinovi obračajo nabrušeno orožje proti lastnim krvnim bratom. To se bo marsikomu čudno zdelo, a žalibog, tudi to je gola resnica. Že v rani mladosti dobiva Lah v roke knjige, vse polne slave za one junake, ki so se borili proti Avstriji; na drugi strani pa črni rože, kar je avstrijsko — od najnižjega avstrijskega podanika pa do onega gori na prestolu. Kakor otrok se že privaja črtiti vse, kar je avstrijsko, in je-li čudo, da v tako sprijeno srce najdejo pot tudi nauki anarhizma, in to tem več, ko se dotičnik prepriča na lastne oči, da nauki, ki jih je dobival v rani mladosti, ni o bili resnični, da se v tej sovraženi Avstriji še da živeti, a da prav v Italiji ljudstvo umira gladu?! Pokvarili so srca mlademu naraščanju, napolnili jih s sovražtvom do vsega, kazali blišč in sijaj domovine, ki pa je v resnici že blizu propada. In ta naraščanj, katerega so oni sami vzgojili, vidi bedni položaj domovine in hoče vse uničiti, o čemer misli, da je krivo temu bednemu stanju.

In sedaj se zvija vsa Italija v bolesti, ko je kruta usoda zadela tudi laškega kralja, da je padel pod roko Laha. Anarhisti nimajo domovine, anarhisti so mejnarodni, kriče v svet, ali je vendar tako, da so anarhisti skoro samo laški podaniki.

Če Italija resno misli, če je poštena, če hoče, da jo bo svet smatral tudi za tako, tedaj sme svet zahtevati od nje, da nenuddoma poišče »Oberdankov klub« in kaznuje vse člene istega. Nam se dozdeva, da je dolžna storiti to, ako noče, da bo svet videl v njej vzgojiteljico morileev kraljev in cesarjev in naj se le-ti kličejo Bresciji ali pa Oberdanki!

Razprava proti morilecu Bresciju se je vršila včeraj pred porotniki v Milanu. Na razpravo je došlo tudi kakih 100 novinarjev, laških in inozemskih. Branitelj, odvetnik Merlino, je zahteval, da se razprava odloži, ker ni imel časa, da bi pregledal spise, ker mej dnem njegovega imenovanja za branitelja pa do dne začetka razprave, ni minola doba, zahtevana od zakona, in ker torej ni bilo možno poklicati drugih prič, in slednjič, da bi se ta pravda združila z ono radi zarote. Sodišče je odklonilo zahtevo branitelja. Zastopnik zatožbe je povdarjal sosebno, da je to toli grozen zločin, da treba dati izgled pravične in hitre justice. — Bresci je priznal svoj čin in je izpovedal, da je že v letu 1895 sklenil umoriti kralja Humberta in sicer radi ekspedicije v Afriko. Za vse krvoprelitje da je smatral kralja odgovornim. Maščevati da se je hotel za vse socialne krivice in teptanje humanitete. Priznal je, da je revolucionaren anarhist; da se prav nič ne kesa svojega dejanja, marveč da se čuti počesčenega, da je rešil svet vsaj jednega

tiranov. Zastopnik obtožbe je govoril oistro, izjavivši, da do obtoženca ni smeti imeti nobenega usmiljenja. A tudi branitelj Brescijev se je toplo zavzel za svojega varvanca. V svojem govoru je primerjal Brescijev čin z Oberdankovim ter je izjavil, da so bili politični nagibi v obeh povsem jednaki, ker so izvirali iz vzvišene ideje trpečega človeštva, katero sta hotela rešiti, žrtvuj svoje lastno življenje. Govornik je povdarjal razburjenje v duši obtoženca, ko je gledal toliko mizerijo, na kateri je trpela njegova domovina. Potem je hotel razkladati anarhističke teorije, ali predsednik mu ni dovolil tega in mu je žugal, da mu odtegne besedo. Merlino se je pridružil drugi branitelj, odvetnik Martelli, ki je tudi zahteval, naj se uvažujejo olajševalne okolščine.

Bresci je izjavil na stavljeno mu vprašanje, da ni imel sokriveev in da je misel za umorstvo kralja dozorela v njem samem. Po nekaterih vprašanjih, stavljenih še obtoženec, so porotniki umaknili na posveto vanje. Povrnivši se, je načelnik istih Brescija proglasil krivim, ne pripozna je olajševalnih okolnosti. Na podlagi tega verdikta je sodišče obsodilo morileca v dosmrtno ječo. Začuvši sodbo je Bresci vskliknil: »Ali me obsodite, ali me rešite, meni je vse jedno; jaz pričakujem revolucije.«

Brescija so odveli z močnim spremstvom.

Tržaške vesti.

Skliučje se na krivicio nam hočejo delati krivicio! Če tudi ne bi poznali naših nasprotnikov, kakor jih, žal, poznamo, če tudi ne bi poznali ciljev, po katerih streme, če tudi ne bi poznali njih »stvari« notri do jedra, uverjeni moramo biti vendar, da je ta laška stvar slaba, jako slaba, če le vidimo sredstva, katerih se poslužujejo v obrambo te stvari. Oni se ne plašijo ničesar: ni nasilja, ni nemorale, ni prevare, ni laži, ni zavijanja, ne hinavstva! Vse jim je dovolj dobro, da le obeta vspeha. Vzlasti v zavijanju, laži, hinavstvu in sofistertiji so veliki, do človeka včasih kar strmi, ker vendar ne more umeti, da v človeškem bitju res more biti toliko zlobe.

Tu smo, tu živimo, vse življenje — javno, političko, gospodarsko — daje dokazov o naši ekzistenci v teh krajih; zakoni pravijo z lapidarno točnostjo, da z ekzistenco naroda so nerazdružno spojene tudi pravice naroda: kulturne, političke, narodne, gospodarske. Vsi momenti so torej tu, ki govore za pravo primorskih Slovanov! Ali vzlie vsemu temu naši nasprotniki kar sipljejo »argumentov« in dokazov, da mi nimamo nobenega prava.

Imenitno je bilo te dni glasilo našega mestnega zbora, sloviti »Piccolo«, ko se je trudilo z enakim »dokazovanjem«. Napovedalo je vojno statistiki, ki pravi, da smo mi Slovani v večini! Proti tej statistiki je poslalo v boj svojo statistiko o obiskovanju srednjih šol v Primorju! Navaja številke, ki pričajo, da v Primorju več Italijanov obiskuje srednje šole, nego pa Slovanov; potem pa vsklika zmagonosno: kje pa je tista slovenska večina!

Oj perfidija! Mi Slovani naj bi plavali, a oni in država nas ne pustijo — v vodo! Srednji šol nam ne dajo, a potem nam očitajo, da nimamo toliko učencev na srednjih šolah, kolikor jih imajo Italijani! Pa še jeden važen moment je tu. Glavni kontingent italijanskih dijakov da je v Trstu.

Tu pa ima ljudstvo italijanske srednje šole pred nosom, tu more tudi najrevnejši pošiljati svojega otroka v šolo. Vse drugače je za ljudstvo po deželi, ki mora pošiljati

otroka v mesto in plačevati drago stanarino! Perfidija je torej, kateri ne vemo pravega označenja, ako si Italijani iz krivice, ki jo trpe Slovani na šolskem polju, izvajajo pravico, odrekati nam tudi druga prava in celo zanikati našo ekzistenco! Krivica, ki se nam godi na šolskem polju, naj bi bila naslov za kratenje pravice sploh!

Taki so argumenti laške gospode, in kakoršnji argumenti, taka je njihova stvar: krivična, slaba, podla.

Slovenci govorimo francoski! Pišejo nam: Ta teden je šel neki naš okoličanski mladenič v trgovino s papirjem v ulici S. Antonijo, ki je last gosp. Smolarja. Vprašal je za neko sliko. Mladenič, ki je stregel strankam, ni odgovoril na stavljenemu mu vprašanju, pač pa je poklical tovariša z besedami: »Pojdi ti sem, ki znaš francoski!»

«Francos» je govoril slovenski, ter deloma postregel našemu človeku. D. loma, ker, ko je naš narodnjak vprašal po slikah sv. Cirila in Metoda, mu je rekel: Vse, vse vdo bite v Trstu — celo hudičevo sliko, Ciril-Metodove pa ne, ako jo izrecno ne naročite! To vse se dogaja še danes v Trstu!

Kje so Barkovlje? To vedó menda vsi Tržačani in morda še kdo drugi. In vendar ne: vsi ne vedo. Nekdo je hotel danes zjutraj po 9. uri na brzovajnem uradu oddati brzovajko v Barkovlje. Uradnik, ki je vsprejel brzovajko, je hitro posegel po neki knjigi in je iskal in iskal. Menda ni našel, kar je iskal, kajti slednjič se je obrnil do našega moža z vprašanjem: Dove že g'nesto Barkovlje?! Temu ne treba komentarija.

Nov kamenolom. Josip Zuffler misli na občinskem zemljišču kat. št. 1944 v Bazovici (na Sežanski cesti) otvoriti novo kamenarnico. Kdor hoče prigovarjati, naj se oglasi do 13. septembra pismenim potom na mestnem magistratu, ali pa dne 14. t. m. ustmeno na lokalnem ogledu.

Radi tatvine. Policijski nadzornik Schubert je včeraj aretiriral 25-letnega F. Hermannna, na katerega leti sum, da je svojemu tovarišu v stanovanju ukradel 100 K.

Aretilranje. Policijski oficijal Schnabl je včeraj popoldne na trgu pred veliko vojašnico aretiriral 28-letnega trgovskega agenta Alberta Searpettinija iz Florencije. Istega je sodišče v Milanu zaradi tatvine obsodilo v daljšo ječo, katero bo sedaj moral odslužiti.

Nesreča na delu. Včeraj popoldne je v slobodni luki ponesrečil 52-letni dninar Andrej Gojak; padli so nanj zavoji blaga s samotežnika (žrjava) ter ga ranili na hrbtenici, na desni nogi in drugod. Ponesrečenca so spravili v tuk. bolnišnico, a malo je nade, da bi ostal živ.

Prevoz po ceni si je želel 17-letni I. Balotini, ki se je včeraj skrnil na parniku «Semiramis», namenjenem v Aleksandrijo. Podjetni mladenič je bil prošlega dne prišel z Dunaja. Ker so ga pa pred odhodom parnika našli, je moral, mesto v Egipt, v ulico Tigor.

Dražbe premičnin. V petek, dne 31. avgusta ob 10. uri predpoludne bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: ulica Mercato vecchio 3, pohištvo; ulica Sanità 8, dragocenosti; S. Vito 8, pohištvo; ulica Ferriera 11, kočije; ulica Sette Fontane 32, konj; v Sv. Križu 97, konj in sukno; ulica S. Sebastiano 2 in na trgu Cavana 8, pohištvo.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 18.5., ob 2. uri popoldne 21.2 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 761.6 — Danes plima ob 11:44 predp. in ob — pop.; oseka ob 5.36 predpoludne in ob 6.14 popoldne.

Konsumno društvo v Lonjerju bo imelo prihodnjo nedeljo ob 8. uri zjutraj svoj redni občni zbor v društvenih prostorih, na kar se opozarjajo vsi združniki.

Bratovščina sv. Cirila in Metoda v Rojnu bo imela v nedeljo dne 2. septembra 1900. ob 4. uri popoldne svoj osnovalni občni zbor, ki se bo vršil v prostorih «Konsumnega društva» v Rojnu s sledečim dnevnim redom:

1. Nagovor predsednika. 2. Cerkvene razmere v župniji Rojanski. 3. Prečitanje potrjenih pravil «Bratovščine». 4. Eventuelni predlogi. 5. Volitev odbora. 6. Upisovanje novih udov.

Ker je za našo župnijo vstanovitev cerkvene «Bratovščine» velike važnosti, vabljani so župljani obojega spola, da se udeležé tega shoda. Sklicatelj.

Vesti iz ostale Primorske.

× Vozno-poštna zveza med Gorico in Trbižem oziroma Bovecem. Poleg vozno-poštne zveze, že obstoječih na progah Gorica-Trbiž in Gorica-Bovec, se z dnem 1. septembra uvede še jedna vsakdanja dvounprežna poštna voznja s pokritim normalnim vozom, ki bo imel štiri sedeže. Ta voz bo odhajal iz:

Gorica 1 ob 3. uri popoldne, Gorica 3 ob 3:15 pop., Solkan ob 3:40 pop., Plava ob 5:5 pop., Kanal ob 6. pop., Ročinj ob 6:50 zvečer, Volče ob 8:10 zvečer. V Tolmin pride ob 8:25 zvečer. Iz Tolmina pa bo odhajal ob 3:30 zjutraj in dohajal v Gorico ob 8 dopoldne.

× Roparji? Gospod urednik! Zadnjič sem vam sporočil o naši «Räubergeschicht» ter sem vam ob enem obljubil, da vam sporočim, kako se bo razvijalo vse to. No, danes res ne znam, ali so ljudje sami sebe »farbatli«, ali so mene, ali jaz — Vas! Res, gospod urednik, ne znam čisto nič, pri čem da sem.

Vendar vam hočem v naslednjem opisati stvar, kakor jo pripovedujejo, in vse ono, kar je res. Torej, evo, od kraja (ali od začetka).

Minoli četrtek proti večeru prikorakali so po vasi Boršt gori trije capini, ki so izgledali kakor cigani. Bili so vsi popolnoma raztrgani in neki možak, ki jih je videl, mi je pravil, da po njegovi cenitvi je bila obleka vseh treh vredna 4 novčiče, to se pravi: štiri novčiče, ali po novo 8 vin. (osem vinarjev) avstrijskega cesarskega denarja. Ti ljudje — recimo jim capini — so se oglasili v večih hišah in prosili — če niso dobili z lepa, so tudi pretili — da bi dobili kaj jesti. O mraku je šel neki mož na lov na jerebice — seveda brez lovske karte — ter je dobil capine pod nekim grmom. Hotel se je umakniti, a eden onih treh je skočil po konci, ter vprašal:

— Kaj iščeš?

— Lovim jerebice, je bil odgovor.

— Čemo ti pokazati, kaj je s tvojimi jerebicami — in potegnil je velik, dolg nož, na kar jo je mož z jerebicami ves prestrašen potegnil ter bežal proti vasi. V naslednji noči je bil ukraden v Borštu eden prešič iz hleva in sum je padel takoj na one tri »gentlemmes«.

V sledeči noči so baje zopet na dveh krajih poskusili ukrasti prešiče, a so jih prepodili. V noči od 25—26., to je od minole sobote na nedeljo, jih je bilo že 8—9, ki so hoteli udreti v vas, a je bilo hitro vse po konci ter so jih pregnali. Borštani so obstopili tatove, a ko bi jih trebalo prijeti, ni bilo tatov — nikjer!

Grom in strela! Seveda so bili naši vrli Borštani grozno jezni, ker so jim tatovi ušli in sklenili so, da bodo drugič bolj previdni, da jim tatovi gotovo ne uidejo več. Kar so zagledali tam v eni dolinici ogenj. Aha, so si misli Borštani, tam-le so, kjer pečejo kakovega ukradenega prešiča. Razdelili so se hitro na dva oddelka, stopali previdno in počasi naprej, ter obkročili oni ogenj. Potem je najpogumnejši — bil je ravno onisti, ki ima — kakor se pripoveduje — še danes shranjeno ono polovico brade, katero je izpulil Gambiniju o znanih volitvah v Pomjanu — naprej, da pozove tatove, naj se udajo na milost in nemilost. Ali mislite si, kak obraz je mož napravil, ko je uzrl pred seboj mesto tatov nekega poštenega Mareziganca, ki je netil pipo in pekel — krompir! Oni Borštan mi je pripovedoval, da, ko je uzrl pred seboj onega Mareziganca, v prvi hip ni znal, ali naj mu pripelje za glavo par — klofut, ali pa naj se smeje?! No, zmagala je nazadnje humoristična stran in smejali so se vsi ter se vrnili v vas, kjer bi bili tatovi mej tem lahko vse pokradli . . .

Naslednji dan — v nedeljo — pa so pripovedovali v Marezigah in sosednjih vaseh, da je bilo 30—50 razbojnikov! Ljudska fantazija je res velika! Marezige so oddaljene od Boršta samo tri četrte ure in vendar so se pripovedovale v Marezigah cele »štorige« o »ravbarjih« in o bojih z istimi. Kar sem žul, sem tudi jaz sporočil »Edinosti«, seveda s pristavkom, da se »tako govori«. No, na vsej stvari je toliko resnice, da so videli v okolici Boršta kakih 8—10 sumljivih subjektov, ki so se pokazali tudi v nekaterih samotnih hišah ter prosili kaj za jesti, in če jim niso dali z lepa, so se pred no vedli in zahtevali se silo.

V nedeljo proti mraku so šli štiri takovi ljudje — menda smo jim rekli capini

— proti Rojcem, to je vasi, ki šteje 18 hiš ter je oddaljena le kakih pet minut od Babičev. Ko so šli skozi vas, menili so Rojčani, da jim oni ljudje pokradejo vse prešiče in začeli so na vse grlo kričati: Tatovi! Babiči pomagajte! Zd j ali nikoli, Babiči pomagajte!

Babiči so seveda vsi skočili po konci, tekali z vilami, sekirami in puškami proti Rojcem. Začel je pravi pravcati dirindaj. Tekali so po hribi gori in doli, kričali, streljali, kar pa je bilo na vsej komediji najlepše. Je bilo to, da so tatove lovili z — lučmi! Menda zato, da bi tatovi laglje — bežali!

Menda je nekdo prijel enega teh tatov ter kričal: Ga že imam, ga že imam, ta mi ne uide več! Mej tem pa, ko se je ta veselil svojega plena, jo je oni popihal po dolini! To se pravi: naš mož je ujel tatu le v svoji domišljiji. Istotako se mi dozdeva, da je videl oni redar, ki je streljal, le svojo — senco!

Ker sem bil radoveden, kaj je z onim krikom in streljanjem, šel sem okoli desete zvečer k Babičem, da se prepričam, kaj je povod onemu dirindaju. Kaj je bilo, sem že sporočil »Edinosti« kakor so mi pripovedovali ljudje v svoji razburjeni fantaziji. Ker so bili ljudje vsled groznih »štorig« že itak dovolj razburjeni in prestrašeni, so se še bolj razburili, ko so resnični ali namišljeni tatovi ali tolovaji obiskali tudi njih. Sosebno so se bali, da so oni trije samo nekaki ogleduhi, a da drugi šele pridejo.

Radi tega je bila pri Babičih vsa vas po konci. Patrolirali so po vasi gori in doli s cepei, vilami in nekateri so privlekli na dan celo stare puške, ki so še nekak spomin na benečansko dobo . . .

Drugi dan so pripovedovali, da je bilo v Loparju šest tatov, da so jih lovili, a da so kljub temu ukradli dvanajst kokošij. Vprašal sem danes o tem dva Loparča, katera nista o vsem — nič znala! Baje so hoteli ulomiti tudi v župnišče v Truškah; le čudno, da gosp. župnik in njegovi služabniki nič ne znajo o tem!

Pravijo tudi, da so bili tudi na Trseku. Govoril sem z nekaterimi Trsečani; eni pravijo, da so bili tatovi, drugi pravijo, da so bile sence. Jaz bi rekel, da imajo slednji prav.

V nedeljo večer — o mraku — nesla je neka deklica iz Truš (Gonjačev) mleko. V nekem gozdiču pod župniščem jo je začel loviti neki čudno oblečen človek z rudečo kapo na glavi z velikim nožem. Uboga deklica mu je komaj ubežala.

Da pa ne pride kdo, kateri bi se skliceval na § 19. tiskovnega zakona ter zahteval popravek v zmislu omenjenega §, izjavljam, da pripovedujem kakor so meni pripovedovali; sam nisem bil zraven, torej ne morem vedeti, če oni mož z čudno obleko, rudečo kapico in velikim nožem eksistuje »de facto«, ali samo v fantaziji . . .

Po posamičnih vaseh je, od kar se govori o roparjih, ponočna straža. Tako tudi v Marezigah, vsaki večer štirje. V ponedeljek so bili tudi, po dva in dva skupaj. Dva sta bila bosa. Okoli jednajste ure jih je videl neki mož. Bosa sta! Aha, dva tatova! Takoj mu je šinilo v glavo: Treba ljudi sklicati in mož jo je mahnil naravnost k cerkvi in začel zvoniti! Ljudje so hiteli prestrašeni skupaj in mož je pripovedoval: Tatove sem videl, tatove! Ali ko so ga vprašali, kje so tatovi, se je izkazalo da je imel dva bosa varuha — za tatova!

Na Manžanu (občina Pomjan) so vso minolo noč (ponedeljek) kričali: pomagajte, pomagajte! Vmes pa so streljali, da je bilo kaj! No, kakor se je poizvedelo, so klicali na pomoč in so streljali proti lastni senci!

V Pomjanu so bili tudi tatovi, samo to je čudno, da Pomjanci o tem — nič ne znajo!

Na Topolovcu so baje tudi že nekaj okradli. Če je res, nisem izvedel.

Kakor razvidno, so se dogodile dozdej že »grozne« reči. Zato pa ni nič čudnega, če se pripoveduje, da je v gozdih mej Borštom, Laborjem in Topolovcem sto (s številkami: 100) tatov, katere so šli baje (povdarjam: baje!) pod vodstvom orožnikov loviti prebivalci iz Truš, Boršta, Topoloveca in drugih bližnjih vasi . . .

Nočoj v mraku sta šli dve ženski po mleko. Na poti ju je čakal neki mož, kateri je njima prinesel mleko nasproti. Ko sti ga ženski uzrli, sta pribežali prestrašeni nazaj: Ježeš Marija, tatovi, tatovi, roparji! V istem času se je začel krik in vik v Čepinjah (ob-

čina Dekani) in nekateri možje iz Marezig so hoteli, da bi pomagali loviti »roparje«. V Čepinju so baje videli tri tatove ali roparje. Samo malec čudno mi se zdi, da bi tatovi in roparji že o mraku hodili okolo.

Kakor vidite torej, gospod urednik, smo v grozni nevarnosti, nikdar gotovi, da nas ne umori — naša lastna senca!

Kako se bodo te »štorige« ali »rauber-gehihte« dalje razvijale, vam že sporočim.

× Pevsko društvo »Nabrežina« v Nabrežini nam javlja: Na slavnost razvitja zastave se je prijavilo 19 društev, z 8 zastavami in sieer:

»Hajdrih« s Proseka (korporativno, z zastavo, bo pel E. Juvanea »Pastir«).

»Delavsko podporno društvo« iz Trsta (korporativno, z zastavo).

Pevsko društvo »Skala« iz Sv. Križa (korporativno, bo pelo Iv. pl. Zajca »Šumski čar«).

Pevsko društvo »Slava« pri sv. Mariji Magd. spodnji (deputacija z zastavo).

Pevsko društvo »Slavec« iz Ljubljane (korporativno, z zastavo, pesem se naznani).

Pevsko društvo »Adrija« iz Barkovelj (korporativno, z zastavo, bo pelo Vilka Novaka »Hrvatskim pradjedovinom«).

Pevsko društvo »Lipa« iz Bazovice (po deputaciji, bo pelo četverospjev).

Pevsko društvo »Danica« s Kontovelja (korporativno, bo pelo A. L. Lebanovo »Slovensko deklet«, mešan zbor).

Pevsko društvo »Ljubljana« (korporativno, z zastavo, pelo bo F. Gerbičev »Slovenski brod«).

Pevsko društvo »Vesilica« iz Škednja (po deputaciji).

Pevsko društvo »Kolo« iz Trsta (korporativno, bo pelo K. Bendla »Križaci na morju«, mešan zbor).

Telovadno društvo »Goriški Sokol« (korporativno, 20—25 udeležencev).

Telovadno društvo »Tržaški Sokol« (korporativno, z zastavo).

Ognjegasno društvo iz Sežane (korporativno).

»Slovensko pevsko društvo« iz Trsta (korporativno).

Pevsko društvo »Zarja« iz Rojana (korporativno in z zastavo; pelo bo Försterjev mešani zbor »Domovini«).

»Tržaško podporno in bralno društvo« iz Trsta (deputacija).

»Glasbena Matica« iz Ljubljane (deputacija).

Pevsko in bral. društvo »Lira« iz Komna (korporativno, bo pelo H. Volariča »Slovenski svet, ti si krasan«).

Slavnim društvom naznanjamo, da se programi razposljejo prve dni prihodnjega tedna. Prijavljena društva so naprosena, da nam čim prej naznanijo število pevcev.

Vesti iz Kranjske.

* Pobegnil je včeraj popoldne od košnje na travniku pri prisilni delavnici v Ljubljani prisiljenec J. Stockmayer iz Harbacha na Zgornjem Avstrijskem.

* Izpod Nanosa nam pišejo dne 29. avgusta: (Veselica gasilnega društva). Z velikimi težavami je stopilo v življenje tukajšnje gasilno društvo. Boriti se je bilo treba z javnimi in skrivnimi sovražniki, ki so dosegli toliko, da so se predložila pravila e. k. vladi blizu jedno leto pozneje, nego se je vršil ustanovni shod.

Tudi letos smo nezaupno zrlj v bodočnost, ko je bilo treba mlademu društvu vsega, a denarja od nikoder; v društvenem odboru pa sami novinci, ne znajoči, kako treba vspešno voditi društveni voz iz dolgov. Hvala vam: gg. Al. Kranje iz Trsta, F. C. Kaučič iz Trsta, tvrdka I. Kaučič iz Gorice in A. Weigelt z Razdrtega, da ste z radodarno roko pomagali društvu na noge!

Pred dobrim mesecem se je vršil izredni občni zbor, sklepaje o nameravani veselici, ki naj bi društvu privabila nekaj prijateljev in nekaj desetakov. Zopet takšen križ kakor o društvenem porodu. Kako in kaj, najvažneje pa: kdo naj vse to izvrši? Celo zaradi veselčnih prostorov je bilo tesno, ker ima tukajšnji hotelier g. F. Kaučič vse polno tržaških gostov letoviščarjev.

Dne 26. t. m. popoldne so pa začeli prihajati sosedje in sosednja društva zlasti iz Postojne in Senožeč, voz za vozom, kočija za kočijo — sama domača inteligenca. Slavnostni prostor je bil ozaljšan z narodnimi in cesarskimi zastavami tako, da so tuji prav dobro čutili, da se živo zavedamo na svoji zemlji.

Dekoracija obeh dvoran je bila tako okusna, da so se pohvalno izražali o njej celo nam sovražni Italijani.

Postojnska godba je svirala med odhodom po vasi, za njo so stopala društva — prvo domače, ta dan prvič v društveni obleki s šopki, veselilni odbor s trobojnim trakom na rokavu. Vrnivši se na vrt g. F. Kaučiča se je občinstvo razprostrlo v senci košatih lip; petje in godba sta se pa vrstila neprestano do začetka tombole.

Pohvalno moramo omeniti gg., ki so darovali društvu dobrotke, kakor F. Kavčič, L. Deline, K. Kavčič, A. Michieli in S. C. Kavčič z Razdrtega, H. Debevec in M. Kavčič z Dile, P. Kraigher iz Hrasč, L. Dekleva iz Buj in A. Suša iz Senožeč in t. d. Vsem lepa hvala.

Glavni dobiček — našim krajem primerno oralo — je dobil reven kmetič, ki ga je bil uprav potreben. Sploh je bil pa vsakdo zadovoljen, če se mu je sreča nasmehljala tudi samo na pol očesa.

O mraku je pod slavolokom zažlestel transparent: na pomoč! z gasilskim grbom. V dvorani pa izza slovenskih trobojnih kranjski grb z vojvodsko kruno — krasno delo, kateremu so se vsi čudili. Mladina se je zavrtela in sukala do čez polnoči. Vmes so pa prepevali domači pevci, katerim se je pozneje pridružil gosp. Jež iz Postojne s krasnim tenorjem.

Pohvalno moramo omeniti zlasti nekakere tukajšnje letovišarje, ki so društvene priprave za veselico rade volje podpirali z dobički in denarjem.

S predplačili vstopnine so se odlikovali gg. F. C. Kavčič, F. Kavčič z Razdrtega, F. Dekleva, župan v Postojini, N. Miklavčič iz Trsta i. dr. ter s tem pomagali, da ima društvo lepo svetlo čistega dobička, da si so bile uprav ta dan okolu in okolu nas velike veselice.

Društvo si o tem oskrbi še najpotrebnejše orodje ter bo v sili požara prihajalo trpečemu človeštvu na pomoč. Združena moč premaga vse ovire.

Nadoslav.

* »Illir. Feistritz«. Iz Trsta nam pišejo: Gospod urednik, veste-li, kje je to?! No, če ne veste, pa Vam povem jaz: to je prijazen kraj na Notranjskem! In pa slovenski, da bolj ne more biti. Tega slovenskega značaja mu menda ne oporeka nikdo. Le na pošti v Bistrici menda niso še na čistem v tem pogledu, kajti pisma, ki jih dobivam od tam, nosijo pečat z jedino nemškim označanjem: »Ill. Feistritz«. Menda, če se ne motim, so imeli nekaj pečat z dvojezičnim napisom; po takem so še le v noveje čase na pošti v Il. Bistrici jeli ugrabiti, da-li oni kraj morda vendar ne spada v sfero velikega Jurija Schönererja in da je torej integralen del bodoče Velike Germanije! Ill. Feistritz: Heil und Sieg!!!

Stajerske vesti.

— Slovenski Šoštanj napreduje. Občinski svet šoštanjski se trudi, da dobi trg že do prihodnjega leta vodovod najboljše planinske vode. Nedavno je isti občinski zastop sklenil, da uvede v Šoštanju električno razsvetljavo.

— Kdor drugim jamo koplje... »Domovina« poroča, kako se marenberški nemčurji masšujejo nad vsakim zavednim Slovincem. Tako je neki ondodni krojaški mojster odsvolil štiri pomočnike, ker so se udeležili Slomšekove slavnosti. A ta narodna »gorečnost« se mu je presneto slabo splačala. Kajti eden odpuščenih pomočnikov se je sedaj nastanil v Marenbergu kakor samostojen krojaški mojster ter sprejel v službo ostale tri odpuščene tovariše. Tako je prav! Bog daj popolen uspeh podjetnemu in zavednemu narodnemu obrtniku.

— Žalostno! »Domovini« poročajo, da je velika narodna stavbinska trvdka Knez & Supančič v Ljubljani vse potrebščine, kakor karjole, samokolnice in železo za regulacijo Ljubljaničnice pri Kašlju in Zalogu — naročila pri trvdki D. Rakusch v Celju! Ako pomislimo, kako izborna je založena velika narodna trgovina z železom gosp. Majdiča v Celju in kolike borbe je bilo treba, predno se je ustanovila ta trgovina — potem res ne vemo, kaj je moglo gori omenjeno trvdko dovesti do koraka, ki bije v obraz najpriprostejši narodni samozavesti in dolžnosti. Saj je svojo naročbo poverila najzagrizenejšemu nasprotniku slovenskega prebivalstva v Celju ter ga tako zopet ojačila za boj proti

narodni trgovini g. Majdiča. Res neverjetno in žalostno!

— Merodajni krogi, kje ste?! Prebivalstvo v Celju obstoji iz dveh približno jednakoštevilnih narodnosti: slovenske in nemške, okolice pa je izključno slovenska. Ko je slovenski del prebivalstva hotel letos prirediti svojo narodno-sokolsko slavnost, so isto vse meročajne instance prepovedale in sicer iz ozirov na nemško narodnost v Celju, ki bi slavnost smatrala kakor provokacijo in žalitev. Recimo, da so oblasti o tem postopale pravilno in pravično. A kaj moremo reči k okolnosti, da je sedaj — neposredno po oni prepovedi — napovedal nemški del celjskega prebivalstva svoje veliko narodno slavje, takozvani »Hauptgautag«, ki ne bo trajal en dan, marveč tri dni in katerega se udeležijo deloma nemštvo z vse Štajerske?! Kako opravičijo merodajni faktorji to dvoumno postopanje svoje, ako te slavnosti ne prepovedo iz ozirov na slovensko narodnost v Celju? To vprašanje je zelo važno!

Razne vesti.

Amerikanci stavijo za Mac Kinleya. Amerikanci imajo strast, da stavijo o vsaki priliki. Ni se torej čuditi, ako stavijo sedaj, kdo bo prihodnji predsednik Zjedinjenih držav. Neki meščan v Čikagu je obljubil, da bo plačeval tašči svojega nasprotnika do smrtne rento, ako izgubi stav. Nasprotnik pa se je obvezal, da bo tri tedne vsaki dan gonil kako živinče za rep skozi mesto, ako bi propadel njegov kandidat. Neki drugi hoče 14 dni nositi obleko narobe oblečeno, če izgubi. Na stotine je takih, ki si ostrižejo brade v slučaju izgube, ali pa da bodo svojega nasprotnika ob spremljevanju godbe na vozu vozili po mestu. Po velikih mestih pa stavijo znatne svote. Izgleda za Mac-Kinleya notirajo danes 3:1.

Loterijske številke, izžrebane dne 29. t. m.:

Praga	13	79	40	7	81.
Lvov	7	32	6	19	88.

Politično društvo „Edinost“ za Primorsko

priredi
v nedeljo dne 2. septembra, ob 10. uri predp. javen ljudski shod

na vrtu šole
družbe sv. C. in M. pri Sv. Jakobu
(ulica Giuliani 28)

po naslednjem vsporodu:

1. Nagovor predsednika.
2. O tržaškem šolskem uprašnju.
3. O ljudskem štetju.
4. Eventualnosti.

Važnosti predmetov, od katerih se bo razpravljalo, ne treba še le povdjarjati in dokazovati. Te važnosti se gotovo zaveda sleherni tržaški Slovinc. Naše šolske razmere so naša odprta rana; povodom ljudskega štetja pa pojde — v pravem pomeuu besede — za našo kožo, kajti vse, kar smo čuli do sedaj v tem pogledu, nam pravi, da bodo nasprotniki napenjali vse sile in vpotrebjali vsa sredstva, da dosežejo tak uspeh ljudskega štetja, da pridemo mi ob vsako pravo za vse bodoče čase.

Na nas je torej, da se ganemo! Glede šolskega vprašanja se moramo oglašati z pet in zopet s slovesnimi manifestacijami; za ljudsko štetje pa se moramo dobro poučiti, da preprečimo namerjeni atentat.

Nadejamo se torej impozantne udeležbe. V slučaju neugodnega vremena se bode vršil shod v novi telovadnici „Tržaškega Sokola“, Via del Coroneo št. 15 (v hiši bivše Judtmann-ove pivarne) ob 10 1/2 uri predp.

Brzojavna poročila.

Vojna v južni Afriki.
LONDON 29. (K. B.) Brzojavka lorda Roberta pravi, da je general Buller včeraj zasedel Machadodorp.

Ustaja na Kitajskem.
BEROLIN 29. (K. B.) Wolff javlja dne 26. t. m. iz Tientsina: Japonci poročajo, da hočejo njihove čete te dni zasesti Paoting-fu. Čete so že na potu iz Takua v Paoting-fu.

FRANKOBROD n. M. 29. (K. B.) »Frkf. Ztg.« javlja iz Shanghaija, da so tamkaj zasledili zaroto, ki je imela namen zažgati

vse mesto. Evropejskim uradnikom je prepovedano hoditi na ulico. Položaj je zelo resen.

PARIZ (K. B.) Admiral Courrejolles brzojavlja, da je poslal v Shanghai topniško ladijo, ki bode vozila po reki Yangtse navzgor.

LONDON 29. (K. B.) »Daily News« javljajo iz Hongkonga, da je ameriška topniška avizo-ladija dobila ukaz, da odpluje v Amoy. — »Times« javljajo iz Hongkonga, da se je angleški križar »Stix« prošlo noč nepričakovano odpeljal v Amoy.

HONGKONG 29. (K. B.) »Reuter« javlja: Tretja indijska brigada je dobila ukaz, da se ustavi tukaj. Mnogo kitajskih trgovcev je ustavilo pošiljanje blaga v Amoy, ker so Japonci zasedli to mesto. Glasom poročil z Zapadne reke se kitajske čete gibljejo 15 džonk proti Vutšou.

LONDON 29. (K. B.) »Reuter« javlja dne 21. t. m. iz Pekinga: Trije ruski bataljoni, dva japonska, en angleški in en ameriški so preiskali cesarsko palačo na južni strani Pekinga. Pet milj v okrožju niso našli oboroženih bokserjev. Letno palačo so zasedli Japonci. Zimska palača je v oblasti Kitajcev. Rusi jo hočejo razrušiti. Japonci pa bi jo radi ohranili. Zvezne čete so začele korakati proti jugu. Nekaj čet je ostalo na lieu mesta, da čuvajo miroljubne Kitajce.

BEROLIN 29. (K. B.) Drugi admiral križarskega brodovja javlja dne 26. t. m. iz Takua: Kapitan Pohl javlja dne 22. t. m. iz Pekinga: Kapitan Hecht je danes z 94 možmi in živili prispel semkaj. — Generalmajor Töpfner poroča dne 24. t. m. iz Tientsina: Prvi bataljon je menda že v Pekingu; vendar še nimamo poročila o tem. Železnica Tientsin-Yangtsun je zopet izročena prometu. Železnice Yuangtsun-Peking še ne izroče tako kmalu prometu. Dne 24. t. m. se podam proti Pekingu. O tem uporabim deloma železnico Yang-tsun.

DUNAJ 30. (K. B.) Glasom brzojavne vesti je ces. ladija »Zenta« dne 29. t. m. iz Čifua odplula v Taku. Na krovu vse zdravo.

SHANGHAI 30. (K. B.) Neka francoska ladija je prispela semkaj z zamudo. Jutri izkreaajo vojake.

LONDON 30. (K. B.) Reuter javlja včeraj iz Shanghaija: General Creagh je danes pregledal 3000 mož, vstevši 800 prostovoljcev. Te parade so se vdeležile vse čete evropskih velesil, Zjedinjenih držav in Japonske. Tudi admiral Seymour je bil navzočen.

LONDON 30. (K. B.) Listu »Daily Mail« poročajo včeraj iz Hongkonga, da je general Gaselle brzojavil, da je pošiljanje nadaljnih čet na sever nepotrebno. Napredovanje 4. brigade izostane torej. — »Daily Telegraph« javlja včeraj iz Shanghaija: Kitajci so dne 23. t. m. doživeli pri Tehsun velik poraz. Neki princ Tuan in 1500 mož je padlo. Ostale so Japonci pregnali iz pokrajine Čil. — »Standard« javlja včeraj iz Shanghaija, da je Jungšikai v veliki bitki premagal bokserje in cesarske čete v Peit-sangu in Hosianu. 1500 mož da je padlo.

LONDON (K. B.) Listu »Times« javljajo dne 29. t. m. iz Shanghaija: Zveza mej Tientsinom in Pekingom je še vedno skoro docela pretrgana. Za sèle je zaradi bokserjev potovanje nevarno. Pravijo, da je zemlja na severni strani reke Yangtse preplavljena. — Isti list javlja iz Niutšvanga, da pričakujejo Rusi v Houšenu ojačenj. Napredovanje ovirajo slabe ceste. Mej tem postopajo z domačini zelo strogo.

Trgovina in promet.

Uvod v nauk o trgovini.

II. del.

Trgovina z blagom.

Tretji oddelek.

Uloga denarja v trgovini z blagom. Kovani in papirnati denar.

(Dalje.)

V Avstro-ogerski imamo samo eno notno banko, namreč avstro-ogersko banko, ki ima svoja glavna zavoda na Dunaju in v Budimpešti. To banko je država brezpogojno pooblastila, da sme izdajati do 4 milijonov nepokritih bankovcev. Sme jih izdati tudi več, ako plača državi 5% notnega davka.

Ta notni davek računajo vedno po količini bankovcev, ki so v prometu, kakor je ta količina izkazana v zadnjem tedenskem izkazu banke. Na en teden, katerega je smatrali kakor četrtnico meseca — banka izdaja namreč na leto le 48 takih izkazov — pri-

haja 5/18%, Recimo n. pr., da banka hrani v svojih kletah zlate kovine za 700 milijonov kron ter da ima v prometu bankovcev za 1000 milijonov kron, potem bi še imela v rezervi not, ki so proste notnega davka, za 100 milijonov kron; lahko bi torej izdala še za 100 milijonov kron bankovcev, ne da bi jej trebalo od njih plačati državi 5% notnega davka. Ako bi pa imela banka za 700 milijonov kron zlata in o tem v prometu bankovcev za 1150 milijonov kron, morala bi od 50.000.000 kron plačati 5/18% notnega davka. Skrajna meja izdaji bankovcev bi bila 1700 milijonov kron. (40-odstotno ali dvepe-tinsko pokritje.)

S tem, da država zahteva notni davek, dosega, da o naraščanju količine nepokritih not raste tudi obrestna mera, kar seveda trgovcem za daljšo dobo ne more prijati ter jih odvrača, da ne raztezajo trgovine čez gotovo mero.

Z zvišanjem in znižanjem obrestne mere od posojil dosega banko dvoje: prvič zaklad zlata se preveč ne zmanjša, kajti višja obrestna mera upliva na domačine, da si naročajo blago, inozemstvo pa ga pošilja, ker je v inozemstvu ugodnejše biti dolžnik o nizki obrestni meri, v notranjosti pa upnik o visokih obrestih. Drugič pa se vsled tega kmalu zopet zniža število nepokritih bankovcev v prometu.

Časih pa izdaja država sama večje število not, ki niso pokrite s kovino; istih ni mogoče vsaki čas zamenjati proti zlatu. Te note tvorijo torej nezaložen dolg države. S tem ustanovlja država papirna t o v r e d n o t o. Te državne note so denar po sebi, ne pa nakaznice na denar. Iste se zamorejo ohraniti v prometu le zato, ker jim je država potom zakonov podelila prisilni kurz (ceno). Kdor ima dobiti kako plačilo, mora sprejeti take državne note.

Kjer je v veljavi papirnata vrednota, tam navadno zlati novei (glavni kovani denar) izginejo iz prometa. V takem slučaju nastane namreč kmalu disagio, manjša vrednost prisilnega papirnatega denarja, in agio, višja vrednost zlata napram papirnatemu denarju. Kadar je pa zlato več vredno, ga redko kdo rabi v plačevanje; vsaki plača rajši s slabšim denarjem, katerega upnik mora sprejeti. Vsled tega kurzira (je v obtoku, v prometu) v taki državi vedno slab denar (kuratni denar). V takem slučaju tudi notna banka ne more več izpolnjevati svoje naloge, da bi uravnavala (regulirala) zalogo denarja, kajti nje zaklad na zlatu se ne more pomnožiti, ker nihče ne potrebuje nakaznic na zlato, t. j. dobrih, zamenljivih bankovcev. Na drugi strani pa nastane nevarnost, da pridejo lastniki bankovcev, ker ne zaupajo državnim financam ali pa državnim gospodarstvenim razmeram sploh, presentirajo (izročijo) svoje note ter vzamejo zlato iz banke, s katerim poplačajo, kolikor morejo, svoje obveznosti v inozemstvu. Zato mora država, kadar je uvela papirnata vrednota, odvezati tudi banko dolžnosti, da bi zamenjevala note za zlato, sicer izgine kmalu ves kovinski zaklad (sistiranje plačevanja v gotovini). S tem pa postanejo tudi bankovec slab denar. (O uplivu slabega denarja na cene blaga glej prihodnje poglavje.)

Avstro-ogerska dela baš na tem, da potegne državni papirni denar iz prometa ter s tem omogoči, da avstro-ogerska banka zopet začne plačevati v gotovini ter tako spolnjevati naloge notne banke, kakor smo jo gori obrazložili, ne le glede zlatega zaklada, ampak tudi glede izdaje dobrih not.

To delovanje imenujemo uravnavanje valute. —

(Pride še.)

„EDINOST“

se razven že v vseh znanih tobakarnah prodaja tudi v novi tobakarni g. Bruni v ulici S. Martiri št. 12.

OBUVALA!

PEPI KRAŠEVEC

pri cerkvi Sv. Petra (Piazza Rosario pod ljudsko šolo) priporoča svojo

bogato zalogo raznovrstnega obuvanja za gospode, gospe in otroke. Poštne naročbe se izvrše v tistem dnevu. Odpošiljatev je poštne prost.

Prevezema vsako delo na debelo in drobno ter izvršuje iste z največjo natančnostjo in točnostjo po konkurenčnih cenah.

Za mnogobrojne naročbe se priporoča

Josip Stantič

čevlj. mojster

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poročtvom.

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

(Slovanska Čitalnica).

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4%.

Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam.

Posojila dajejo se samo zadrugnikom in sicer na uknjižbo po 5 1/2%, na menjico po 6% na zastavo po 5 1/2%.

Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 10—12 dopoldne.

Izplačuje se: vsaki ponedeljek od 11—12 dopoldne in vsaki četrtek od 3—4 popoldne.

Poštno hranilnični račun 816.004.

Trgov.-obrtna registrirana zadruga

z neomejenim jamstvom.

V GORICI, semeniška ul. št. 1., I. nadstr.

Obrestuje hranilne vloge, stalne, ki s nalože za najmanj jedno leto po 5%, navadne po 4 1/2% in vloge na Conto-current po 3.60%. Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez izgube obresti ter izdaja v zameno lastne. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Daje posojila na poročstvo ali zastavo na 5letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, proti vknjižbi varščine na 10letno odplačevanje, v tekočem računu po dogovoru.

Sprejema zadrugnike, ki vplačujejo delež po 300 kron po 1 krono na teden, ali daljših obrokih po dogovoru. Deleži se obrestujejo po 6.15%.

Vplačevanje vrši se osebno ali potom položnic na čekovni račun št. 842.366.

Uradne ure: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9—12. dopoldne.

M. AITE

Trgovina manifakturnega blaga

Trst. — Via Nuova — Trst.

vogal Via S. Lazzaro št. 8.

Čast mi je javiti slavni občinstvu in cenj. odje malcem, da sem prejel bogat izbor raznovrstnega blaga za spomlad in poletje in sicer: črne in barvane usovij, za moške obleke; velik izbor snovij za ženske kakor: saten, perkal, piké za obleke in bluze v lepih risanjih. Bogata zaloga raznovrstnega perila na meter, nadalje srajce, maje, ovrtniki in ovrtnice najnovjše mode, namizni beli in barvani prti; bele in barvana zagrinjala na meter in gotove.

Drobnarije za krojače, kitičarke in šivilje ter raznovrstni okraski za ženske obleke.

Naročbe za moške obleke po meri z največjo očnostjo in natančnostjo.

Velik izbor blaga za zastave in narodnih trakov za društvene znake.

Vse po najnižjih cenah.

Nadejaje se tudi v prihodnje podpore cen odjemalcev in sl. občinstva, beležim se najljubnej

M. Aite.

Nikaka skrivnost ni več,

da si napravi vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem sistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za po 5 litrov likerjev: Tropinovec, Absint, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel po 80 kr.; Slivovec, Rum, Česnjevec, Alaš, Alpski liker po 85 kr. in Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker po 95 kr. Razpošiljam proti predplačilu v znakah ali poštno nakaznico; po poštenem povzetju 10 kr. več. Vsaki pošiljavi pridenem navodilo kako se napravi liker. Preprodajalec, če naročijo več blaga, se cene mnogo znižajo.

Anton Rukavina

TRST - Via Belvedere št. 23. - TRST

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi
sklepa

zavarovanja na smrt in na doživetje, doto otrokom,
pokojnine in različna zavarovanja.

25-letni mož zagotovi proti četrtletni zavarovalnini K. 6-42 zaostalim svojim K. 1000.—, plačilno takoj po njegovi smrti ali pri doživetju 60. leta. Po petletnem plačevanju zmanjšuje se zavarovalnina za dividendo.

Najugodnejši pogoji. Ves dobiček pripada členom.

V poslednjih letih izplačano je bilo 10 odstotkov zavarovalnine.

Izplačana dividenda K 716.541.28
Reserve in fondi K 20.579.494.88
Dosedanja izplačila K 62.922.942.86

Pojasnila in tarife radovoljno pošilja

generaino ravnateljstvo banke „Slavije“ v Pragi

na Havličkovem trgu,

kakor tudi nje generalni zastop v Ljubljani.

Omnibus k vsakemu vlaku.

Restaurant **Hôtel Sušak** Kavarna

Obed po 1 krono. — Večerja po 60 vin.

Poleg abonementov je podpisano ravnateljstvo uvedlo tudi **izdajo blokov**, veljavnih za željeno dobo za obede po ceni ene krone. Vsak dan raznovrsten in obilen **menu**.

Izborna bela vina iz slavnoznanih kleti prav. **grofa Nikole Podrinskega v Zagrebu**.

Domače vino prve vrste iz Meje je vedno v veliki izbiri liter po 1 K. 20 vin.

Dalmatinska najizbranejša vina v butiljah po vin. 40, 60 in 1 K.

Opozarjajo se p. n. gospodje obiskovalci posebno na slovite marke **Solinsko in Kastelanski Crljenak**. Pristna **Vodica** iz Bakra, lastnega pridelka, po 2 K. butiljka.

Plzensko pivo iz prve delniške pivovarne v Plznu po 64 vin. liter.

RAVNATELJSTVO.

Elegantne sobe od K 1.20 naprej.

Velika dvorana za koncerte in gledališke predstave

Električno razsvetljen vrt.

Balincanje in Lawn-Tennis.

Omnibus k vsakemu vlaku.

Gimnazijski konvikt

Benediktinske ustanove pri Sv. Pavlu na Koroškem.

Polletna penzija 280 kron.

Javni višji gimnazij.

Pojasnila daje predstojništvo konvikta. Rok za vsprejemno skušnjo: 17. september.

HERA PROMETHEUS

DELNIŠKO DRUŠTVO ZA APNENI OGLJIK IN ACETILENSKI PLIN NA DUNAJU

Izvršuje napeljave za razsvetljavo s plinom in acetilenskim plinom za zasebnike in mesta v kakršnih si bodi številnih plamenov.

Točno delo z jamčenjem za nepomankljiv učinek.

ŠEST ZLATIH KOLAJN

Zlata kolajna Berlin	1898	Zlata kolajna Budapest	1899
>	99	>	Schiedam Haag
>	Vratislava	>	Monakovo

Izvršenih 2000 napeljav za zasebnike v vseh delih sveta.

Centralne napeljave v delovanju s približno 15000 plamenov.

Čistilni in sušilni sistem glasom privilegija nemškega cesarstva št. 98.762 in 108.244, ki zadošča najstrožjim zahtevam, se je dejanski uporabil z najodličnejšimi uspehi.

Apneni ogljik najprej vrste, ki daje največ plina, se prodaja po ugodnih cenah.

Glavni zastopnik

za Istro, Goriško, Trentinsko, Dalmacijo, Kranjsko, Italjansko, ter angleško Indijo

EDVARD TURECK V TRSTU.

Stenografa in pisarja

sprejme takoj dr. Matej Pretner, advokat v Trstu. Via Cassa di Risparmio števil. 7.

Kaj je ABLUVIA?

Čitajte jutrajšnjo „Edinost“.

Dr. JOSIP MARTINIS

doktor vsega zdravilstva in specialist za očesne bolezni

ulica Valdirivo števil. 3, I. nadst.

Sprejema na domu vsaki dan od 8 do 8 3/4 zjutraj in od 1 do 2 popoldne in eventuelno od 4—5 popoldne.

Mala oznanila.

Pod to rubriko prinašamo oznanila po najnižjih cenah. Za enkratno insercijo se plača po 1 nvc. za besedo; za večkratno insercijo pa se cena primerno zniža. Oglasi za vse leto za enkrat na teden stanejo po 10 gl. ter se plačujejo v četrtletnih anticipatnih obrokih. Najmanjša objava 30 nvc.

V Trstu.

Zaloga likerjev v sodčih in buteljkah.

Perhauc Jakob ulica Acquedotto 8

Zaloga vsakovrstnih vin in buteljk. Postrežba točna, cene zmerne.

Krème.

Potočnik Fran ima gostilno v ulici Ireneo št. 2, toči istrsko, dalmatinsko in belo vipavsko vino ter Steinfeldsko pivo vsaki čas mrzle jedi. Odprto vedno do polnoči.

Obuvala.

Rehar Peter ulica Riborgo št. 25. Velika zaloga in delavnica vsakovrstnega obuvala po naročbi.

Pekarne in sladčičarne.

H. Stibel Piazzetta S. Giacomo št. 3 (Corso)

filijalka ulica Riborgo 15. ima veliko pekarno in sladčičarno. Vedna zaloga vsakovrstnih tort, krokanov, konfetov, raznovrstnih sladčič v kosih in v škatljicah, finih biškotov, različnih likerjev in vin v buteljkah za poroke, birme, krste in druge slavnostne prilike. Vsakovrsten, vsak dan večkrat pečen fin in navaden kruh se razpošilja po pogodbi in naročilu franco na dom in trgovcem v razprodajo.

Jak. Perhauc Ulica Stadion št. 20, pekarna in sladčičarna, svež kruh večkrat na dan, prodaja moke. Vsprejema tudi domači kruh v pečivo. Postrežba točna.

Kavarne.

Anton Šorli priporoča svoji kavarni „Commercio“ in „Tedesco“ ki sti shajališči Slovencev. Na razpolago so vsi slovenski in mnogi drugi časniki.

Trgovci.

Fran Hitty Ulica Barriera vecchia št. 13 prodajalnica vsakovrstnega manifakturnega blaga in drobnarij. Na zahtevanje se pošiljajo vzorci tudi na deželo.

Oglje in drva.

Muha Josip v ulici del Torro števil. 12 priporoča svojo dobro preskrbljeno zalogo oglja in raznega kuriva kakor premoga, koka, trdega lesa itd. Svoji k svojim!

Pohištvo.

Prva slovenska izdelovalnica in zaloga raznovrstnega pohištva lastnega izdelka. Sprejemam naročbe po načrtu. Delo fino in trpežno, cene brez konkurence. Za množične naročbe se toplo priporoča svojim rojakom v mestu in na deželi v smislu gesla „svoji k svojim.“ Andrej Jug v Trstu ulica S. Lucia 12 (zadej e. kr. deželne sodnije.)

Slovenec priporoča svojo veliko prodajnico in izdelovalnico vsakovrstnega pohištva in popraviljenje istega po cenah ki zadovolje gotovo vsakega gosta. Za obilne obiske se priporoča Ivan Cink, ulica S. Daniele št. 2.

Vzajemna zavarovalnica

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov

v Ljubljani

je pričela svoje delovanje.

Pisarna zavarovalnice

se nahaja

na Dunajski cesti

v Medjatovi hiši v pritličji.